

Keseredik

Keseredik a föld héja – nézem a barnás alaptónusú, borongós védőborítót – Széles Judit munkája. Nem mondanám, hogy a színek vonzzák a szemet – inkább kísértetiesen idézik a cím hangulatát.

Márpedig én tizenkét évesen 1984-ben a címe miatt vettem le a körmendi könyvesbolt polcáról a könyvet, hiszen Ágh István neve nem mondott még semmit. A *keseredik* megragadta a képzeletemet; nem csak az, hogy visszaadta a magam alaphangulatát, kiskamaszként gyakran voltam búvalbélelt, hanem az alig észrevehető szabálytalanság: ezt az igét addig csak igekötővel hallottam, megkeseredik, elkeseredik.

A könyvesbolt néhány éve nyílt a kávéház helyén, amely fellengzősen nevezte magát kávéháznak, presszó volt az inkább, de viszonylag tágas helyet adott át a könyveknek. Előtte apám törzshelye volt, ekkor meg már az enyém, több fertályórát el tudtam téblábolni a polcok között. A verseskötet-kínálat mai fogalmaink szerint bőséges volt, ám annál esetlegesebb: most végignézve az akkor megszerzett könyveken, több volt köztük a kurzuspoéta, mint a valódi költő. Az én ízlésem pedig még igencsak kiforratlan.

Emlékszem, elsőként az első és utolsó verset szoktam elolvasni a kiszemelt könyvből, szűrőpróba gyanánt. Ágh István kötetének nyitóverse igencsak tetszhetett, a süvöltőkről szóló finom zsánervers, márpedig én kiskamaszként rajongtam az ornitológiáért. „...olyan öntudat süvölt / e madárból, még a bögye is lángol, / s hogy magát föl ne gyújtsa, / szürke szárnyait jól magára húzza” – lenyűgöző a kép, de a rá következő négy sornyi zárlat messze szárnyaló filozófiája épp csak meglegyinthette az arcomat: „de hogy kerültek ide? / és én hogy kerültem ide? / csak az isten nem csodálkozik rajtunk, / egynapos ittlét, hatvan, ezer év?” (*Süvöltők*).

Nem tudtam, hogy e keserű versekkel egy időben írta Ágh István remek szociográfiáját (jobban szeretem esszéregénynek mondani) *Dani uraságnak* címmel. És aztán sokáig csak folyóiratokban olvastam verseit.

1999 táján találkoztunk először személyesen: a Széphalom Könyvműhely szerkesztője voltam, amikor Ágh István a kiadóra bízta pazar esszékritikáinak gyűjteményét – *Ahogy a vers mibennünk* címmel jelent meg 2000-ben. Persze ha jobban belegondolok, futólag már korábban is találkozhattunk: egyszer-kétszer bemerészkedtem Döbrentei Kornélhoz a *Hitel* Hegedüs Gyula utcai szerkesztőségébe, és a *Hitel*-estek többségének is látogatója voltam. Ezekon általában Ágh István is jelen volt, de mindig valamiképpen a háttérben, csöndes megfigyelőként, mint bizonyos festmények háttéralakjai, akik így is főszereplői a képnek.

Legalábbis ilyennek ismertem meg, amikor a *Hitel* szerkesztője lettem, Görömbei András kritikusi székét megörökölve. Lopva mindig Pistát figyeltem a hosszú asztal túloldalán, Papp Endre felelős szerkesztő jobbán, mikor veszi elő a cigarettáját. Akkor én is vettem a bátorságot és rágyújtottam, hogy egy füst alatt intézzük el: már csak mi voltunk dohányosok a szerkesztőségben. De rövidesen egyedül maradtam, Pista, valamikor 2010 tavaszán, szinte egyik napról a másikra leszokott a cigarettáról – akupunktúrás kezelés segítette ebben. Máig bánom, hogy akkor nem kértem el tőle a szakember elérhetőségét...

Ágh István ritkán szólt, még ritkábban dicsért. Ezért is emlékszem élénken, szinte filmen látom, a szerkesztőség folyosóján vagyunk, Pista épp menni készül, veszi a kabátját, s közben megjegyzi nekem az egyik frissen megjelent versemről: így kell ezt csinálni, ahogy ebben azt az egyszerű tárgyat (egy blúz

elguruló gombja) beemelted a vers világába. Úgy vittem haza az albérletembe ezt a kurta mondatot, mint valami kitüntetést, csodálkoztam, hogy az utcán senki se látja a kabátom hajtokáján.

A 2010-es évek második felében alakítottunk egy Hitel-törzsasztalt – no nem egyetlen asztalt, mert váltogattuk a helyszíneket, de vigyázva arra, hogy Pista könnyen odajuthasson. Borpatika, Libella, Maros – ki tudja már, még hová szerveztük rendszertelen találkozóinkat. Pista leggyakrabban Tökéczi Lászlóval, Nagy Andrással meg Ablonczy Lacival merült élénk beszélgetésbe. Megivott egy, legfeljebb két pohár bort, és mindig elsőként távozott; csendesen, de hajlíthatatlanul ment az útján, hazafelé, a Műegyetemmel szembeni lakásába.

A covid engem elszakított Budapestről, fel kellett adni Tátra utcai albérletemet (direkt a Hegedűs Gyula utcai szerkesztőség közelében kerestem lakást, néhány év múlva azonban már a Hernád utcába troliztam a 78-assal), így a covid utáni időszakban is csak alkalmanként tudtam Budapestre utazni; azért a *Hitel* szerkesztőségi szobájában és az MMA Irodalmi Tagozatában össze-összefutottunk, mindig váltottunk pár szót.

2024 nyarán felkért a *Magyar Napló*, készítsek Ágh Istvánnal nagyinterjút a karácsonyi számba. Mielőtt Budapestre utaztam volna elkészíteni a hangfelvételt, többször beszélünk telefonon Pistával; szinte elfecsegtük az interjú legjobb témáit. Augusztus végi hőségben érkeztem a Budafoki út 13.-ba. Pista is, én is rövidnadrágot és rövid ujjú pólót viseltünk, ő házi papucsban, én szandálban. Velünk szemben elszántan surrogott egy ventilátoroszlop – pont olyan, mint amilyen-nel én igyekeztem otthon átvészelni a többhetes kánikulát.

Bó két és fél, közel három órát beszélgettünk. Az interjú a 2024. decemberi *Magyar Napló*-ban jelent meg. Előtte megkapta Pista a korrektúrát, s egy vasárnap bosszúsan hívott föl (szorított a határidő), hogy már háromszor is kijavította, mindig eltűnik a fájl. Rájöttem, mi lehet a baj, mondtam a lépéseket a fájl sikeres elmentéséhez, hozzátéve, ha nem működik, hétfőn fölutazom Budára, és együtt megcsináljuk. Szinte láttam, ahogy legyint: fenét, ha meg kell, megcsinálom magam. Néhány óra múlva büszkén hívott: megoldotta, küldi nekem a javított változatot.

Itt van a számítógépem merevlemezen a hanganyag. Október 19-i halála óta kísért, hogy kinyissam, belehallgassak; nem visz rá a lélek. Fölütöm a *Keseredik a föld héja* címadó versét. Az utolsó előtti versszak egyszerre emberi és alkotói önarckép; olyan etika foglalata, amely nélkül nem teljesezhetett volna ki Ágh István műfajokban és remekművekben gazdag írásművészete:

Elegem van a nyárból, ó, téli nyárimádat!
nyári, őszre furdaló vágyakozás!
éltem már annyi évet, hogy semmit ne kívánjak,
csak elviseljem, amit mai napom ad,
akár a földműves, mindent a maga idejében,
az égbolt évgyűrűs óralapjához mérten.